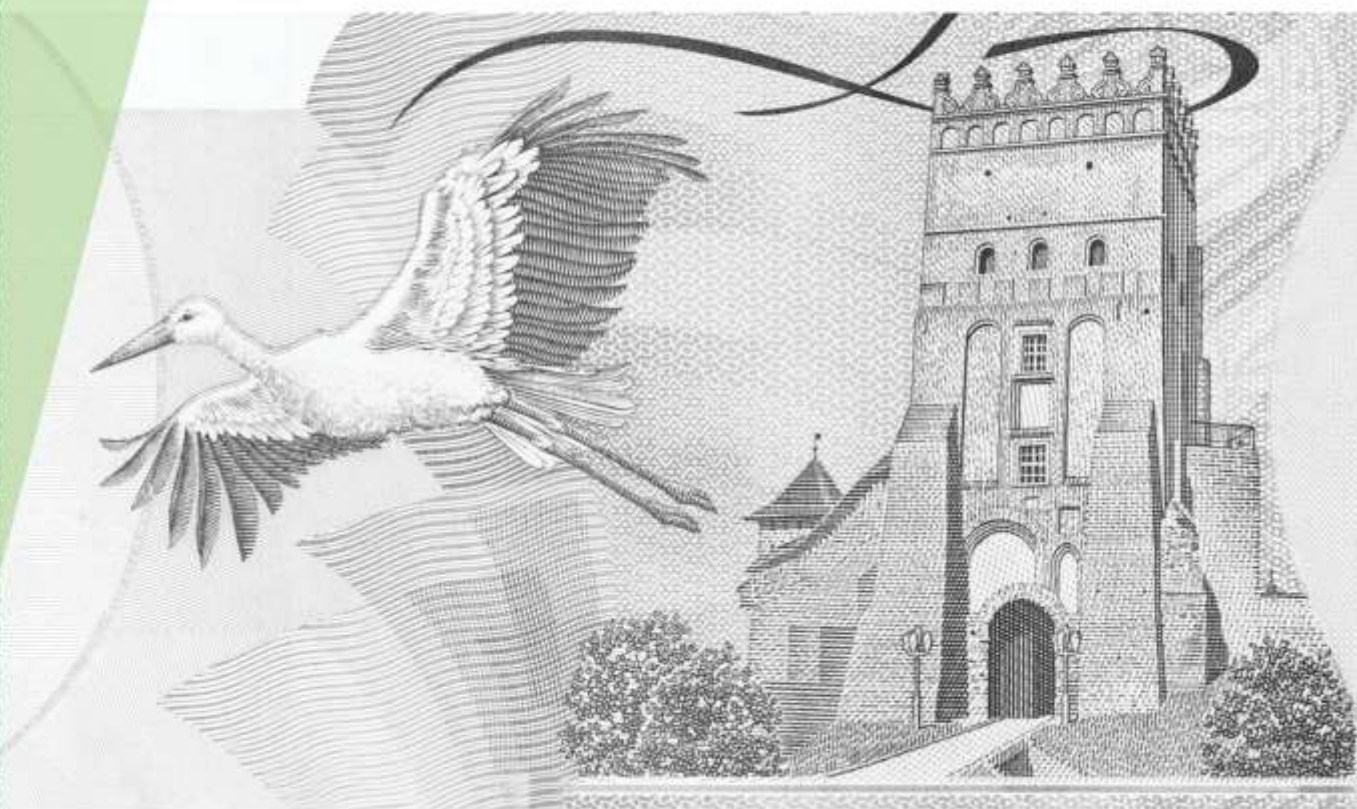

Національний
банк України

Макроекономічний та монетарний огляд

Жовтень 2018 року

ЗМІСТ

ГОЛОВНЕ	2
1. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	3
2. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	5
2.1. ІНФЛЯЦІЯ.....	5
2.2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ	8
2.3. РИНОК ПРАЦІ	11
2.4. ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР	12
2.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС.....	13
2.6. МОНЕТАРНИЙ СЕКТОР ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ	15
АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ.....	17
Додатки	

ГОЛОВНЕ

- Узагальнений індекс зміни світових цін для українських експортерів продовжував помірно знижуватися, насамперед за рахунок цін на сталь. Натомість ціни на кукурудзу та залізну руду помірно зростали. Ціни на нафту після досягнення чотирирічного максимуму на початку жовтня надалі знижувалися.
- На світових фінансових ринках умови для країн, ринки яких розвиваються, продовжували ставати дедалі жорсткішими, насамперед, через подальше посилення монетарної політики провідними центральними банками. Стабілізаційні заходи окремих найбільш вразливих країн, ринки яких розвиваються (зокрема Аргентини та Туреччини), підтримали інтерес інвесторів до активів цієї групи країн наприкінці вересня – на початку жовтня. Однак погіршення ситуації на провідних фондових ринках збільшило зацікавленість у безпечних активах, що відповідно, призвело до відпливу капіталу з країн, ринки яких розвиваються, а більшість їх валют знецінювалися до долара США. Водночас на валютному ринку України ситуація в жовтні поліпшилася завдяки збільшенню пропозиції валюти з боку клієнтів банків, насамперед підприємств АПК, та населення, а також покращенню ринкових настроїв на тлі прогресу у відносинах з МВФ. Крім того, НБУ зберігав присутність на ринку, що також сприяло зниженню волатильності курсу.
- Споживча інфляція у вересні майже не змінилась і становила 8.9% р/р, перевищивши верхню межу цільового діапазону (6.5% +/- 2 в.п. на кінець III кварталу 2018 року). Попри послаблення продовольчої інфляції інфляційний тиск залишався значним і підтримувався стійким внутрішнім попитом, швидким зростанням заробітних плат (на 23% р/р та 12.9% р/р у номінальному та реальному вимірі) та подорожчанням нафти на світових ринках. Так, базова інфляція у вересні залишилася на рівні попереднього місяця (8.7% р/р) та тривало пришвидшення зростання цін на паливо.
- У січні – вересні зростання ІВБГ уповільнилося порівняно з показниками за півріччя (до 3.3% р/р). Вагомими чинниками цього стали нижчі темпи зростання в останні місяці промислового виробництва та торгівлі на тлі складнощів з вантажними перевезеннями, а також вичерпання сприятливого ефекту низької бази порівняння. Зростання в добувній промисловості прискорилося, однак не компенсувало зниження темпів зростання переробної промисловості та постачання електроенергії та газу. Водночас у вересні зростання ІВБГ прискорилося порівняно з серпнем (до 4.4% р/р) завдяки високій урожайності кукурудзи.
- У вересні державний бюджет виконано з дефіцитом (19.1 млрд грн), який утім був меншим ніж рік тому, через стримане зростання видатків. Останні, однак, незначно прискорилися (до 5% р/р) за рахунок нарощення капітальних видатків. Натомість зростання доходів уповільнилося (до 15.6% р/р), серед інших причин через тимчасовий чинник – перерахування місцевим бюджетам частини акцизного податку за кілька місяців. Місцеві бюджети у вересні також зведено з незначним дефіцитом (0.7 млрд грн) передусім унаслідок збільшення видатків. Незважаючи на від'ємне сальдо зведеного бюджету у вересні, за дев'ять місяців зберігся його кумулятивний профіцит (14.5 млрд грн).
- У вересні дефіцит поточного рахунку розширився (до 1.7 млрд дол) через збільшення дефіциту торгівлі товарами та значні планові виплати з обслуговування державного боргу. У свою чергу, погіршення торговельного балансу зумовлено зниженням експорту, тоді як імпорт продовжував зростати високими темпами. Експорт низився через слабший урожай ранніх зернових та менші перехідні запаси технічних культур, зниження металургійного виробництва та певне погіршення зовнішньої цінової кон'юнктури. Натомість імпорт підтримували стійке зростання внутрішнього попиту та підвищення цін на енергоносії. Дефіцит поточного рахунку лише частково був компенсований надходженнями за фінансовим рахунком (1.1 млрд дол.), які повністю були забезпечені приватним сектором. У результаті платіжний баланс у вересні було зведено з дефіцитом (0.6 млрд дол.), що у свою чергу призвело до подальшого зниження міжнародних резервів – до 16.6 млрд дол. станом на кінець вересня 2018 року або 2.8 місяця імпорту майбутнього періоду.
- Підвищення ключової ставки НБУ в липні та вересні поряд із звуженням ліквідності банківської системи продовжували відображатися на ставках за гривневими ресурсами, зокрема на МБКР та за гривневими ОВДП. Збільшилися також і роздрібні гривневі процентні ставки банків.
- На останньому засіданні з питань монетарної політики Правління НБУ прийняло рішення залишити облікову ставку незмінною на рівні 18.0% річних. За оцінками НБУ поточні та прогнозні монетарні умови є достатньо жорсткими, щоб забезпечити зниження інфляції до середньострокової цілі 5% у 2020 році.

1. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ¹

У жовтні 2018 року узагальнений індекс зміни світових цін для українських експортерів продовжував помірно знижуватися, насамперед за рахунок цін на сталь. Натомість стримували його від глибшого падіння зростання цін на кукурудзу та залізну руду.

Світові ціни на сталь на відміну від попередніх місяців синхронно знижувалися на усіх регіональних ринках унаслідок високої пропозиції на тлі відносно слабкого попиту. Так на європейському ринку зберігався тиск на ціни в бік зниження з боку турецьких виробників, які отримали конкурентні переваги унаслідок суттєвої девальвації турецької ліри в попередні періоди. У свою чергу, виробництво сталі в Китаї зросло на 12.6% р/р у вересні та досягнуло рекордного рівня². Незважаючи на екологічні обмеження, китайські металурги продовжують нарощувати виробництво, насамперед завдяки високій прибутковості³. У результаті прискорилися темпи зростання експорту сталі Китаєм – до 15.8% р/р за даними Митної служби Китаю. Додатковим чинником зниження цін стали очікування більш м'яких обмежень на виробництво сталі в зимовий період у Китаї.

Стійкий попит на високоякісну сировину і зниження запасів у Китаї підтримували зростання цін на залізну руду.

Світові ціни на пшеницю, за винятком останньої декади, коливалися у вузькому діапазоні на відносно високому рівні. Скорочення світового врожаю в 2018/2019 МР, не надто сприятливі погодні умови для проведення сівби озимих та високий попит підтримували ціни. Однак поступовий вихід на ринок нового врожаю пшениці Аргентини, який завдяки суттєвій девальвації аргентинського песо має конкурентні цінові переваги, призвів до зниження цін наприкінці місяця.

Ціни на кукурудзу, попри відносно низький рівень, поступово зростали завдяки відновленню попиту, насамперед з боку Китаю після провального вересня. Так, імпорт кукурудзи у вересні знизився на 83.4% р/р - найнижчого місячного обсягу за останні два роки⁴. Крім того, високий попит демонстрували і ті країни, які утримувалися від закупок у попередні місяці через вичікувальну позицію щодо розвитку торговельних воєн та, відповідно, динаміки цін. Додатковим фактором стали рясні опади в США, які дещо затримали жнива цієї культури.

На початку жовтня світові ціни на нафту сягали максимального за останні 4 роки рівня у 86 дол./бар. через ескалацію торговельних воєн та очікування на нові санкції проти Ірану. Додатково ситуацію загострили тропічний ураган "Гордон", скорочення запасів нафти і нафтопродуктів у США, зниження видобутку нафти в Північній Америці, призупинення Кувейтом поставок нафти в США та практично повне припинення поставок нафти Китаєм із США.

Натомість у останню декаду жовтня світові ціни на нафту стрімко знизилися під впливом заяв міністра енергетики Саудівської Аравії щодо відсутності необхідності

встановлення нафтового ембарго, аналогічного до 1973 року, та можливості швидкого нарощення видобутку нафти. Так, виробничі потужності країни дозволяють досягнути рівня 12 млн бар./добу, що може повністю компенсувати витіснення Ірану з ринку через санкції США.

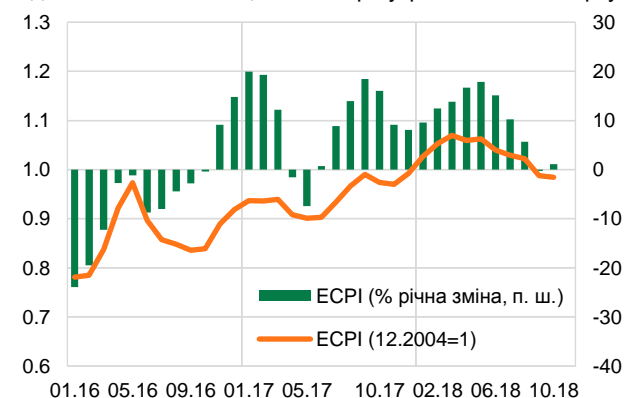
На світових фінансових ринках умови для країн, ринки яких розвиваються, продовжували ставати дедалі жорсткішими. Дохідності облігацій урядів США та Німеччини зросли до багатомісячних максимумів на очікування подальшого посилення монетарної політики ФРС та ЄЦБ, що дозволяє розглядати урядові облігації як вигідну альтернативу інвестиціям у акції. У результаті фондові індекси знизилися. Додатковими факторами їх падіння були:

- рішення нового уряду Італії збільшити дефіцит бюджету на наступний рік порівняно з критерієм попереднього уряду;
- чергова невдала спроба досягнути угоди з Brexit (до запланованого виходу Великобританії з ЄС залишилося менше півроку);
- заяви президента США Д. Трампа про можливий вихід країни з Договору про ядерні ракети середньої і малої дальності;
- наближення проміжних виборів у США і обіцянки Д. Трампа про додаткове зниження податкового навантаження на підприємства ще на 10%. Це розширить дефіцит федерального бюджету, який і так збільшився порівняно з минулим роком на 18%.

Стабілізаційні заходи окремих найбільш вразливих країн, ринки яких розвиваються (зокрема Аргентини та Туреччини) підтримали інтерес інвесторів до активів цієї групи країн наприкінці вересня – початку жовтня. Однак нарощення геополітичних ризиків, насамперед на Близькому Сході, невизначеність щодо розвитку торговельних воєн між США та Китаєм, а також подальше погіршення ситуації на провідних фондових ринках призвели до зростання попиту на безпечні активи. У результаті інтерес інвесторів до активів країн, ринки яких розвиваються, знижувався, а більшість валют цієї групи країн знецінювалися.

Світова цінова кон'юнктура для українських експортерів залишалася несприятливою унаслідок подальшого зниження цін на сталь

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту

Джерело: розрахунки НБУ (попередні дані).

¹ Станом на 30.10.2018.

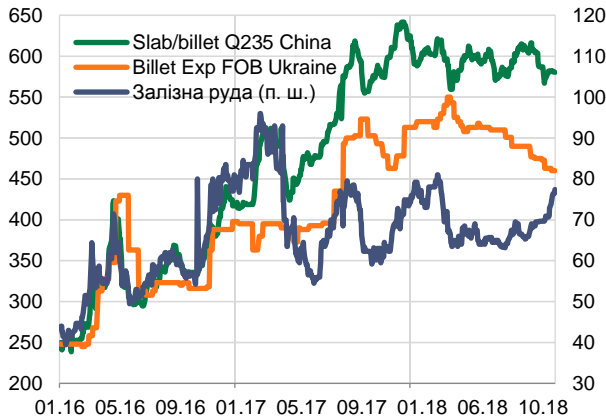
² За даними Національного бюро статистики Китаю.

³ За оцінками компанії Huatai Futures, середня маржа при виробництві арматури перевищує наразі 1000 юанів або близько 144 дол./т.

⁴ За даними Митної служби Китаю.

Нарощення виробництва на тлі слабого попиту синхронізувало зниження цін на сталь на усіх регіональних ринках

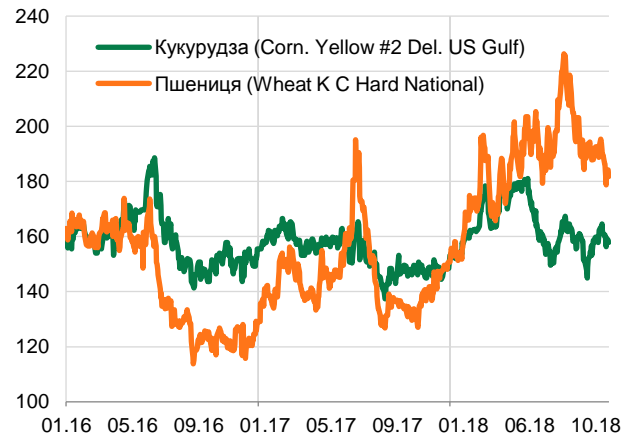
Ціни Китаю й України на окремі сталеві напівфабрикати та залізну руду (62%), дол./т

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Активна фаза збирання врожаїв стримувала ціни на зернові, однак певне збільшення попиту підтримало ціни на кукурудзу

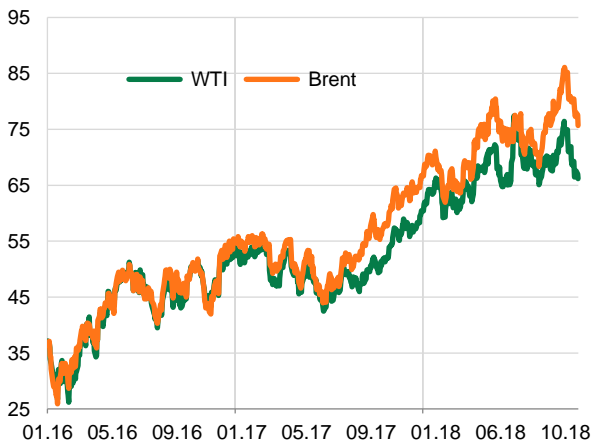
Світові ціни на зернові, дол./т

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Після досягнення чотирирічного максимуму ціни на нафту скоригувалися завдяки заявам Саудівської Аравії наростити обсяги видобування

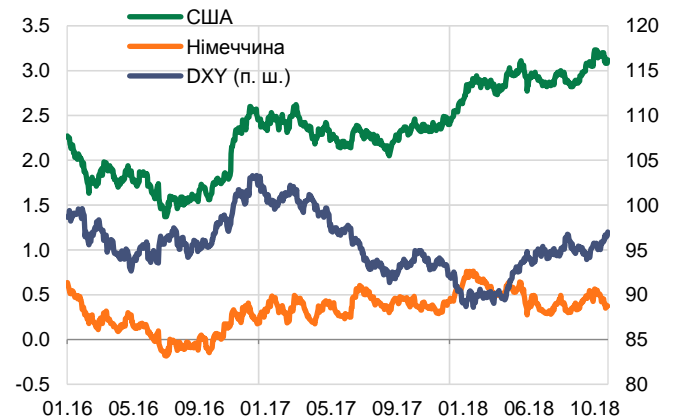
Світові ціни на нафту сортів Brent та WTI (дол./бар.)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Очікуване посилення монетарної політики провідними центральними банками призвело до подальшого зростання дохідності державних облигацій, попри певну корекцію, та...

Дохідність 10-річних державних облигацій США та Німеччини, індекс долара США до кошика провідних валют (DXY)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

... зменшило інтерес інвесторів до більш ризикових активів

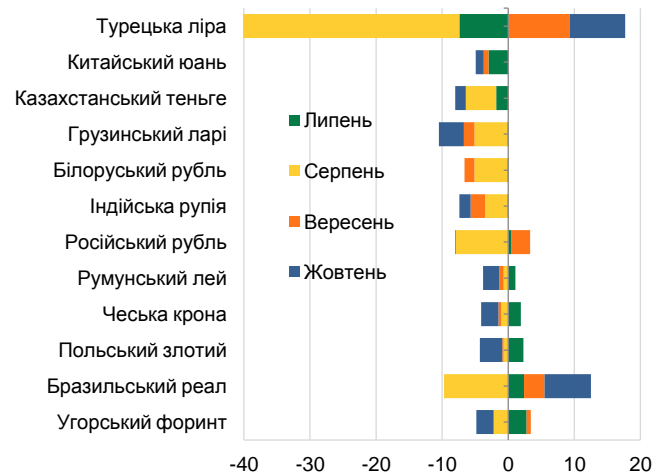
Індекси світового фондового ринку, 01.01.2016 = 100

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Це на тлі зміцнення долара США призвело до знецінення більшості валют країн, ринки яких розвиваються

Зміна обмінних курсів валют окремих країн, ринки яких розвиваються, до долара США, %, на кінець періоду

Джерело: Thomson Reuters Datastream, розрахунки НБУ.

2. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

2.1. Інфляція

У вересні 2018 року споживча інфляція майже не змінилась і становила 8.9% р/р (9.0% р/р у серпні), перевищивши верхню межу цільового діапазону (6.5% +/- 2 в.п. на кінець III кварталу 2018 року). У місячному вимірі ціни зросли на 1.9%, що значною мірою зумовлено сезонними чинниками.

Інфляційний тиск залишається високим попри послаблення продовольчої інфляції. Так інфляція у річному вимірі у вересні була вищою ніж прогноз, опублікований у липневому ["Інфляційному звіті"](#) (8.3%) за рахунок базової компоненти та цін на паливо. Високі темпи зростання цін підтримуються стійким внутрішнім попитом, швидким зростанням заробітних плат та різким подорожчанням нафти на світових ринках.

Базова інфляція у вересні залишилася на рівні попереднього місяця (8.7% р/р). Ключовими факторами збереження високих річних темпів зростання базового ІСЦ були послаблення обмінного курсу гривні в останні кілька місяців (як до долара США, так і до кошика валют країн-партнерів) та подальше прискорення зростання заробітних плат.

Прискорилося зростання цін на непродовольчі товари (до 4.5% р/р), що переважно імпортуються (холодильники, пральні машини, автомобілі, кухонний посуд, ліки, газети та книжки тощо). Водночас стримувало зростання цін цієї групи уповільнення зростання цін на одяг та взуття (до 1.8% р/р), що відображало посилення номінального ефективного обмінного курсу гривні в попередні періоди (за оцінками Національного банку ціни на ці товари реагують на зміну обмінного курсу із значним запізненням).

Темпи зростання цін на продукти харчування з високим ступенем обробки залишилися незмінними (10.1% р/р). Прискорення зростання цін на товари зі значною часткою імпорту – шоколад, каву, чай, кондитерські вироби, сухофрукти, макаронні вироби – компенсувало уповільнення зростання цін на м'ясні та молочні продукти (до 12.7% р/р та 12.2% р/р). Останньому сприяло сповільнення зростання цін на сировину, у тому числі завдяки розширенню вітчизняної та імпоротної пропозиції, а також зниженню світових цін на продукти харчування.

Темпи зростання цін на послуги знизилися (13.6% р/р). Так через подальший тиск з боку зростання виробничих витрат, зокрема, на оплату праці, та з боку споживчого попиту, а також значну імпорتنу складову в собівартості окремих видів послуг, прискорилося зростання вартості послуг закладів відпочинку, перукарських та косметологічних, туристичних, медичних послуг, мобільного зв'язку тощо. Водночас тривало сповільнення зростання вартості послуг закладів громадського харчування (до 13.9% р/р) передусім завдяки зниженню темпів зростання цін на продукти харчування.

Зростання цін на сирі продукти харчування у вересні уповільнилося (до 0.8% р/р). Ціни на фрукти поглибили

падіння (до 12.8% р/р) завдяки високим показникам урожаю яблук та деяких інших фруктів та ягід, хоча падіння цін на овочі (на 2.3% р/р) було не таким суттєвим, як у попередньому місяці. Так знизилися ціни на перець та баклажани, а також тривало падіння цін на огірки, бобові та часник. Однак прискорилося зростання цін на овочі борщового набору через затримку зі збором урожаю пізніх сортів цих культур. Останнє може пояснюватися значною кількістю опадів у вересні (на 19 – 168% більше норми згідно з [даними Українського гідрометеорологічного центру](#)). Прискорилося зростання цін на борошно (до 16.9% р/р), що також позначилося на цінах на хліб (прискорилися до 19.2% р/р). Також уповільнилося зростання цін на яйця (до 22.2% р/р) на тлі відповідних тенденцій на зовнішніх ринках.

Темпи зростання адміністративно регульованих цін знизилися (до 13.5% р/р). Уповільнилося зростання цін на алкогольні напої (до 8.1% р/р) на тлі сприятливої бази порівняння⁵, а також цін на тютюнові вироби (22.4% р/р). Водночас зберігався тиск на адміністративні ціни з боку прискорення зростання цін на паливо та заробітних плат. Зокрема, до високих темпів зростання вартості послуг міського транспорту (32.7% р/р) додалося прискорення зростання вартості проїзду в маршрутному таксі (до 23.8% р/р). Крім того, з 10 вересня 2018 року було [підвищено тарифи](#) на окремі послуги поштового зв'язку (загалом зростання цін на поштові послуги в ІСЦ прискорилося до 60.0% р/р).

Зростання цін на паливо прискорилося (до 22.7% р/р) на тлі стрімкого зростання світових цін на нафту та послаблення обмінного курсу гривні.

У вересні 2018 року промислова інфляція дещо знизилася – до 18.9% р/р (з 19.3% р/р у серпні). У місячному вимірі промислова інфляція становила 1.2%. Уповільненню зростання індексу цін виробників у річному вимірі передусім сприяло зниження темпів зростання цін у добувній промисловості (до 17.7% р/р). Так нижчими темпами зростали ціни на кам'яне вугілля (15.6% р/р). Крім того, падіння світових цін на залізну руду в річному вимірі сприяло уповільненню зростання цін у добуванні металевих руд (до 17.5% р/р), а також у металургії (до 16.8% р/р).

Нижчими темпами зростали ціни в машинобудуванні (15.7% р/р). Зокрема суттєво уповільнилося зростання цін у виробництві електричного устаткування (19.3% р/р) на тлі сприятливої бази порівняння – у минулому році ціни зростали через дефіцит графітових електродів на світових ринках.

Водночас в інших галузях переробної промисловості темпи зростання цін підвищилися. Так через підвищення світових цін на енергоресурси прискорилося зростання цін у хімічній промисловості (до 13.6% р/р) та у виробництві коксу та

⁵ У минулому році уряд підвищив мінімальні ціни на алкогольні напої у вересні, а в цьому році таке підвищення відбулося з 2 жовтня.

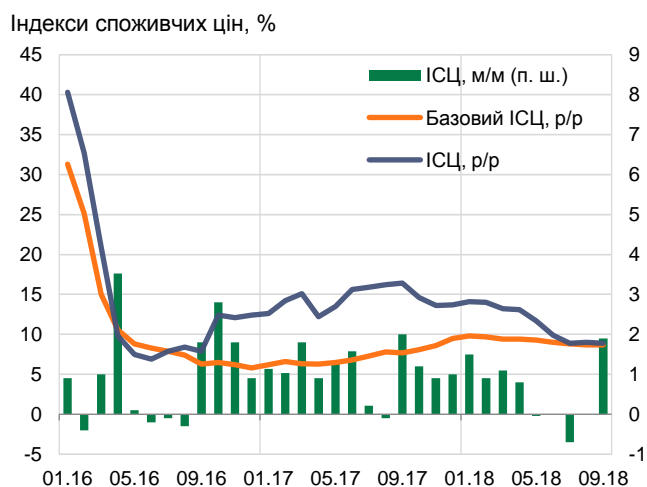
продуктів нафтоперероблення (до 24.4% р/р).

Тривало прискорення зростання цін у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (до 9.2% р/р). Це насамперед відображало збільшення темпів зростання цін у виробництві хліба та борошнаних виробів (до 16.7% р/р) на тлі зростання витрат на сировину, переважно через зростання цін на пшеницю та борошно в річному вимірі, а також електроенергію та оплату праці. Завдяки розширенню пропозиції імпортової сировини та зниженню світових цін уповільнилося зростання цін у виробництві м'ясних продуктів (до 2.8% р/р), а сприятлива

база порівняння позначилася на уповільненні цін у виробництві напоїв (до 12.8% р/р).

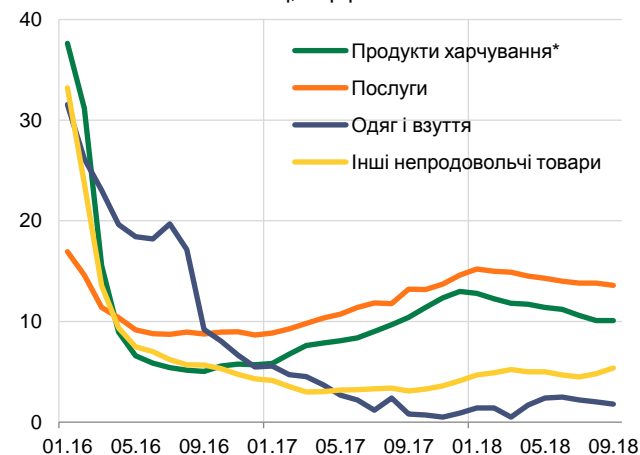
Деяко вищими темпами зростали ціни в постачанні електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря (33.9% р/р). Це відбулося насамперед унаслідок зростання цін на постачання газу. Водночас у місячному вимірі ціни дещо знизилися (на 0.6%), чому сприяло здешевлення виробництва електроенергії ТЕС за рахунок зниження темпів зростання вартості вугілля, а також сонячної електроенергії на тлі активного будівництва нових СЕС.

У вересні 2018 року споживча та базова інфляція в річному вимірі залишилися на рівні попереднього місяця

Джерело: ДССУ.

Висока базова інфляція зумовлена послабленням обмінного курсу гривні в останні кілька місяців та подальшим прискоренням зростання заробітних плат

*З високим ступенем оброблення.
Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Небазова інфляція також залишилась високою через прискорення зростання цін на паливо, попри нижчі темпи зростання цін на сирі продукти та адміністративно регульованих цін

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

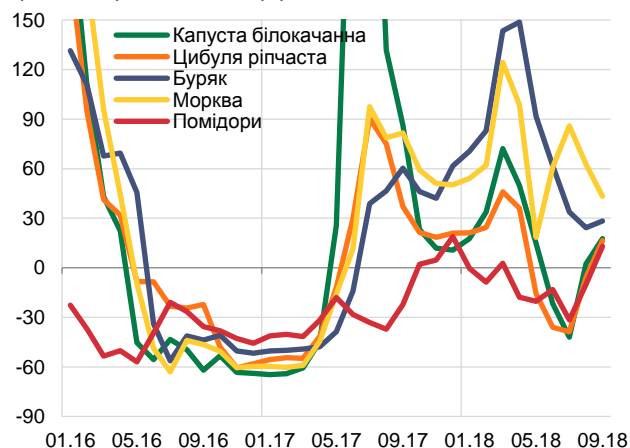
Темпи зростання цін на сирі продукти харчування сповільнилися завдяки збільшенню пропозиції та зниженню світових цін на окремі продукти

Джерело: ДССУ.

Затримка збору урожаю овочів борщового набору, а також більш раннє досягання помідорів призвели до скорочення пропозиції цих товарів та відповідно прискорення зростання цін

Ціни на окремі овочі, % р/р

Джерело: ДССУ.

Темпи зростання адміністративно регульованих цін знизилися завдяки сповільненню зростання цін на алкоголь та тютюнові вироби. Водночас зростання вартості хліба, транспорту та зв'язку прискорилося

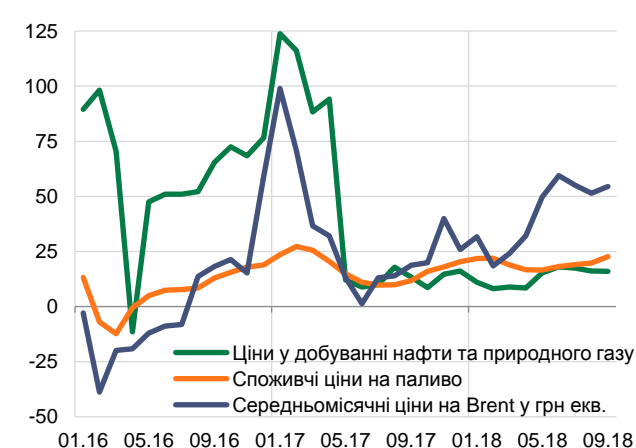
Компоненти адміністративно регульованих цін, % р/р

Джерело: ДССУ.

Підвищення світових цін на нафту та послаблення обмінного курсу гривні призвело до прискорення зростання цін на паливо

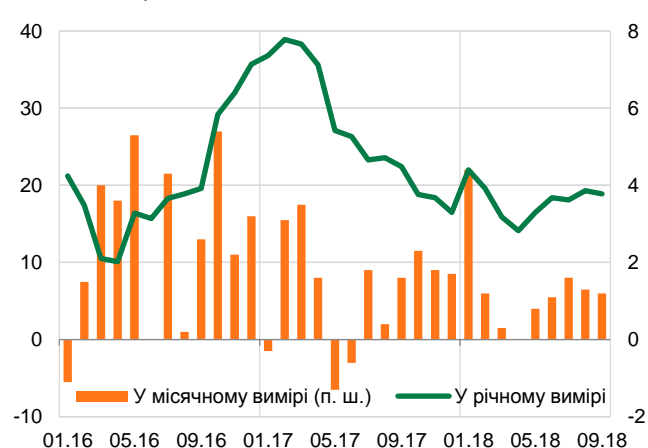
Індекси цін на паливо, %

Джерело: ДССУ.

У вересні 2018 року промислова інфляція в річному вимірі дещо сповільнилася ...

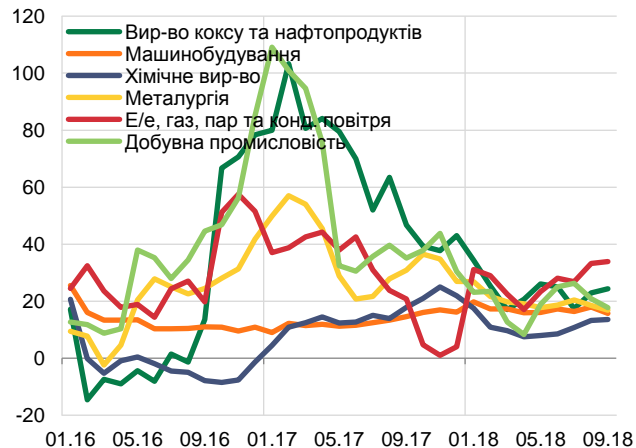
Індекс цін виробників, %

Джерело: ДССУ.

... завдяки нижчим темпам зростання у добувній промисловості, що також позначилося на наступних ланках виробничого процесу, зокрема металургії

Ціни в окремих галузях промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

Темпи зростання цін у харчовій промисловості дещо збільшилися передусім через прискорення зростання цін у виробництві хліба та борошняних виробів

Ціни в підгалузях харчової промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

2.2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВІСТЬ

У січні – вересні 2018 року зростання ІВБГ уповільнилося порівняно з показником за перше півріччя (до 3.3% р/р порівняно з 4.1% р/р). Погіршилися кумулятивні показники випуску всіх базових видів економічної діяльності, крім будівництва. Водночас у вересні порівняно з серпнем зростання ІВБГ прискорилося до 4.4% р/р, насамперед за рахунок сільського господарства.

Найбільший внесок в уповільнення ІВБГ мали помітно нижчі кумулятивні темпи зростання промисловості та слабші показники в торгівлі, що серед іншого зумовлено логістичними складнощами, вичерпанням сприятливого ефекту низької бази порівняння для показників гірничо-металургійного комплексу на тлі подальших ремонтів на кількох меткомбінатах.

За результатами 9 місяців зростання промислового виробництва уповільнилося (до 1.8% р/р) за рахунок переробної промисловості та електро- та газопостачання⁶.

Зростання в переробній промисловості уповільнилося (до 1.6% р/р за січень – вересень) унаслідок погіршення показників виробництва в машинобудуванні та виробництві коксу. Зокрема істотно поглибився спад у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (у січні – вересні до 7.5% р/р). Також уповільнилося зростання у виробництві вантажних вагонів, хоча його темпи залишалися високими (майже 88% р/р у січні – вересні) через потребу в заміні зношеного рухомого складу.

Помітно уповільнилося зростання виробництва в хімічній промисловості (до 26.6% р/р у січні – вересні), передусім через вищу базу порівняння⁷.

Водночас кумулятивні темпи зростання металургійного виробництва залишилися на рівні січня – червня (1.9% р/р). Стримували розвиток металургії зниження цін на сталь у III кварталі на окремих світових регіональних ринках, проведення ремонтних робіт на деяких металургійних заводах та вичерпання ефекту низької бази порівняння.

Поліпшилися показники у харчовій промисловості – падіння уповільнилося до 1.7% р/р. Останнє завдячувало передовсім відновленню зростання обсягів виробництва у вересні (на 0.3% р/р) за рахунок стрімкого зростання виробництва соняшникової олії (на 24.5% р/р) на тлі вищої урожайності соняшника цього року та більш раннього збору врожаю цього року. Проте уповільнилося зростання у виробництві напоїв (до 5.1% р/р у січні – вересні) за рахунок зниження темпів зростання у виробництві безалкогольних напоїв. Також скоротилося виробництво цукру (на 8% р/р) через менші обсяги зібраного врожаю цукрових буряків.

Зниження темпів зростання в електро- та газопостачанні (до 2.2% р/р у січні-вересні) серед інших чинників пов'язано

із теплішою погодою у вересні цього року⁸, а також тривалим процесом врегулювання питання постачання газу за пільговими тарифами на київські електростанції.

Натомість зростання обсягів виробництва в добувній промисловості прискорилося (до 2% р/р у січні – вересні). Так, помітно збільшилися темпи зростання видобутку вугілля, що може пояснюватися збільшеним попитом з боку ТЕС та ТЕЦ з огляду на їх поступову переорієнтацію на газове вугілля. У січні – вересні відновилося зростання обсягів видобутку нафти та природного газу (1.8% р/р) більшою мірою за рахунок збільшення видобутку нафти та конденсату [ПАТ "Укрнафта" після капітальних ремонтів на перспективних свердловинах та роботі зі свердловинами, що простоюють](#).

Зростання роздрібною торгівлі за 9 місяців 2018 року також уповільнилося, що могло відбутися під впливом певного погіршення споживчих настроїв, зокрема оцінок поточного особистого матеріального становища. Проте темпи зростання залишилися високими (5.5% р/р) на тлі подальшого збільшення доходів населення. Також за 9 місяців знизилися темпи зростання пасажирообороту (до 4.8% р/р), що найбільшою мірою стосувалося залізничних та автомобільних перевезень, тоді як обсяги авіаційних перевезень й надалі зростали стійкими темпами.

У січні – вересні дещо уповільнилося кумулятивне зростання обсягів оптової торгівлі (до 4.2% р/р) на тлі стриманих показників промисловості та поглиблення спаду фізичних обсягів експорту, насамперед внаслідок нижчого врожаю ранніх зернових культур. Натомість уповільнився спад у вантажообороті (до 2.6% р/р) на тлі нижчої бази порівняння для залізничних перевезень.

Зростання обсягів сільськогосподарського виробництва уповільнилося (до 4.9% р/р у січні – вересні) через вичерпання ефекту раннього старту збору врожаю ранніх зернових (який діяв у II кварталі), їх нижчого врожаю (зокрема, пшениці на 9.5% р/р) та погіршення показників тваринництва, зокрема вирощування птиці. Проте у вересні зростання обсягів виробництва с/г продукції помітно прискорилося (до 11.4% р/р), передовсім завдяки значно більшим обсягам збору кукурудзи. Це стало основним драйвером вищих річних темпів зростання ІВБГ у вересні порівняно з серпнем.

Єдиним видом економічної діяльності, кумулятивна динаміка якого покращилася в січні – вересні, було будівництво (зростання прискорилося до 5.4% р/р). Це відбулося завдяки інтенсифікації будівництва інженерних споруд (зростання у січні – вересні прискорилося до 11.7% р/р).

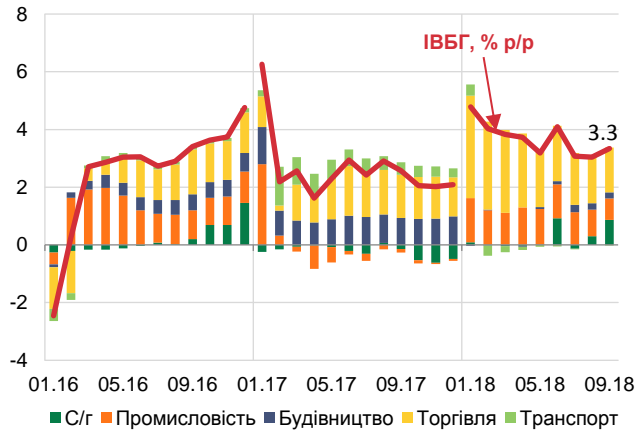
⁶ Тут і далі під електро- та газопостачанням розуміється вид діяльності за секцією D "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря" згідно з [Класифікацією видів економічної діяльності \(КВЕД-2010\)](#).

⁷ У червні 2017 після довготривалого простою було відновлено роботу одного з найбільших підприємств хімічної промисловості.

⁸ Середньоденна температура у Києві у вересні на 3.4°C перевищувала кліматичну норму.

Попри поліпшення ІВБГ у вересні завдяки вищому врожаю кукурудзи, у цілому за січень – вересень зростання ІВБГ уповільнилося порівняно з січнем – червнем...

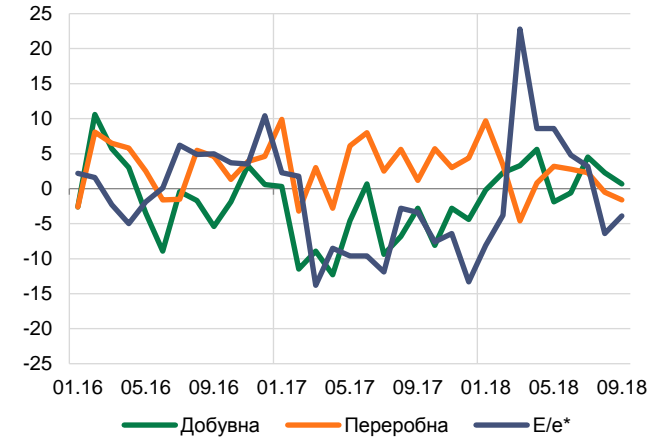
Внески в кумулятивну річну зміну ІВБГ, в.п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Погіршення кумулятивних показників у переробній промисловості та постачанні електроенергії та газу зумовили уповільнення зростання промислового виробництва за результатами 9 місяців

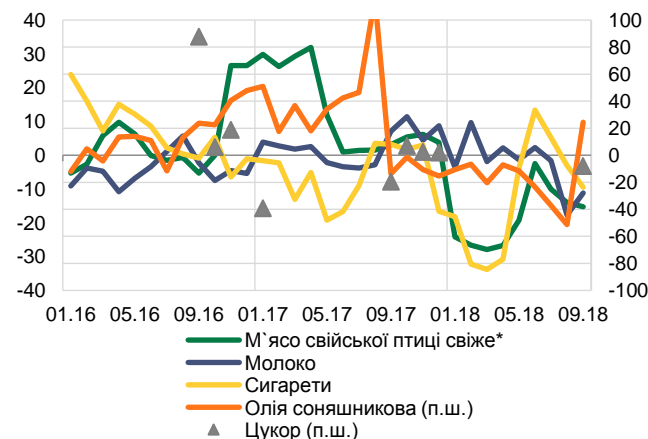
Вир-во в основних видах промисловості, % р/р

*E/e – електро- та газопостачання
Джерело: ДССУ.

...пов'язане з відновленням зростання виробництва соняшникової олії у вересні

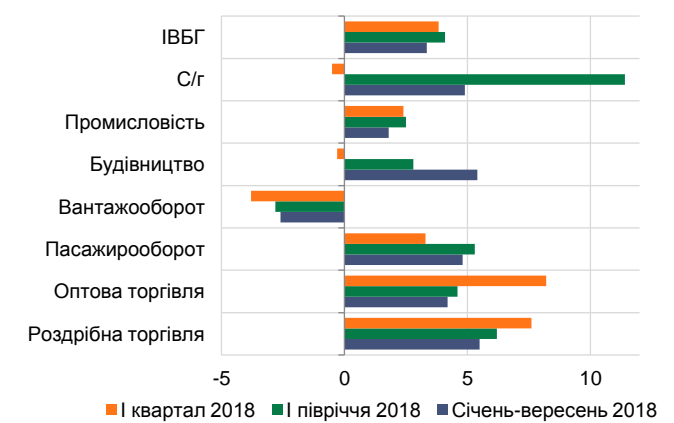
Випуск видів продукції харчової промисловості, % р/р

*- включає кури, курчата (тушки) свіжі чи охолоджені
Джерело: ДССУ.

...унаслідок погіршення кумулятивної динаміки більшості галузей, передусім промисловості та торгівлі

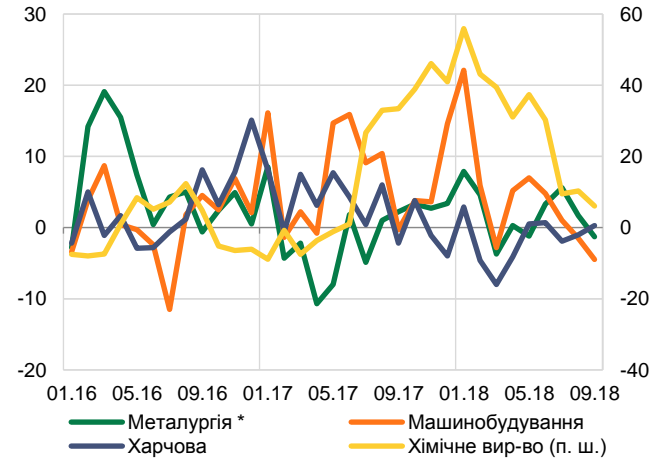
Випуск в окремих видах діяльності, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

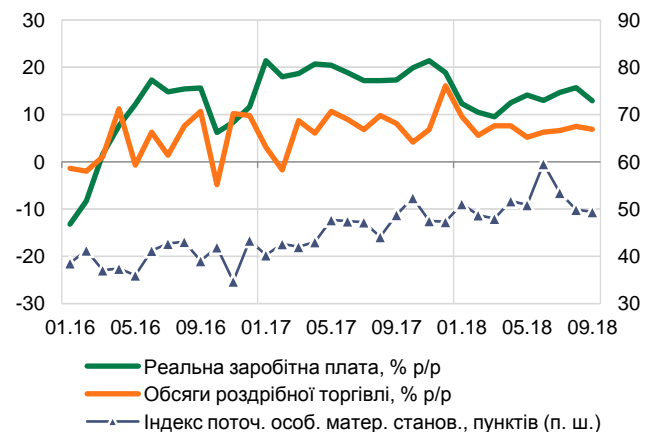
Помітне уповільнення зростання у машинобудуванні, виробництві коксу та хімічній промисловості у січні-вересні переважило поліпшення кумулятивних показників у харчовій промисловості...

Випуск в окремих галузях промисловості, % р/р

* - Включає металургійне вир-во та вир-во готових металевих виробів
Джерело: ДССУ.

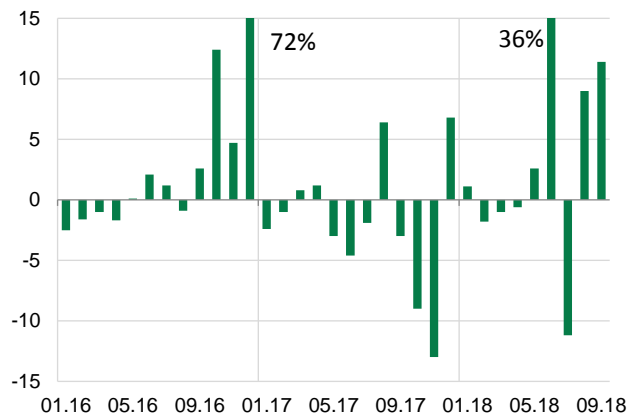
Темпи зростання обороту роздрібною торгівлі залишилися високими на тлі стійкого споживчого попиту, підтриманого зростанням доходів населення
Роздрібна торгівля та реальна заробітна плата

Джерело: ДССУ, GfK Ukraine.

Порівняно з першим півріччям зростання в с/г за 9 місяців уповільнилося через вичерпання ефекту раннього старту жнив та нижчого врожаю ранніх зернових. Проте у серпні зростання відновилося, а у вересні прискорилося ...

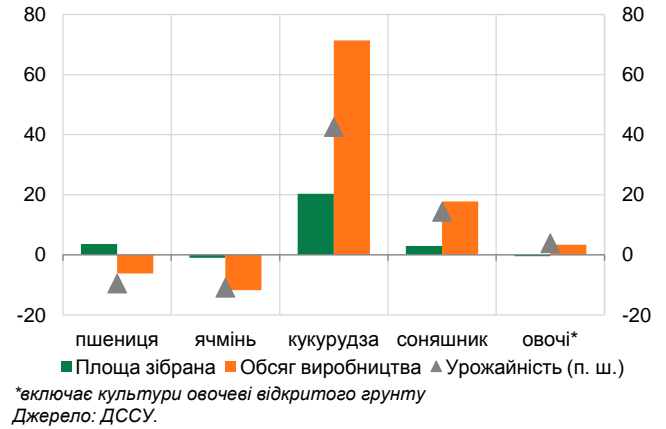
Індекс сільськогосподарської продукції, % р/р

Джерело: ДССУ.

...завдяки вищій врожайності та дещо швидшим темпам жнив пізніх зернових та технічних культур

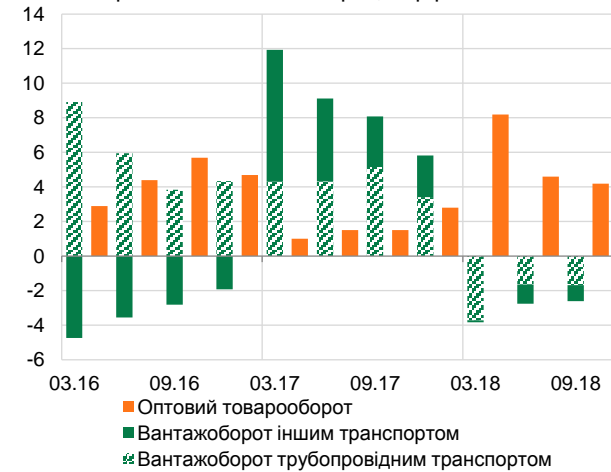
Показники збору врожаю основних сільськогосподарських культур станом на 01.10.2018, % р/р

*включає культури овочеві відкритого ґрунту
Джерело: ДССУ.

Певне поліпшення кумулятивних показників вантажообороту у січні-вересні відбулося завдяки уповільненню спаду обсягів залізничних перевезень на тлі нижчої бази порівняння

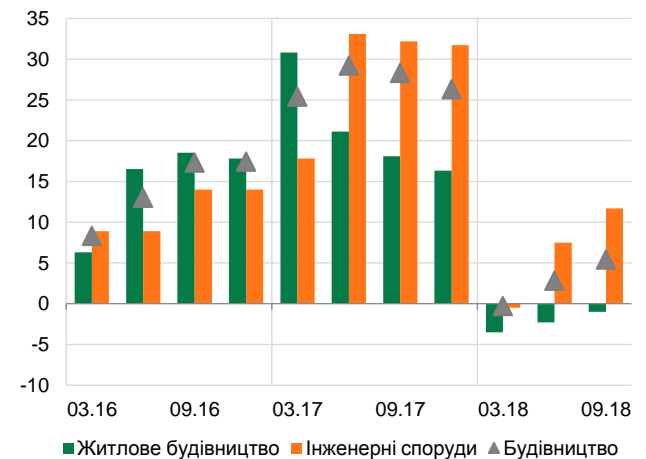
Оптова торгівля та вантажооборот, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Також покращилися кумулятивної динаміки в будівництві за результатами 9 місяців, завдячуючи вищим темпам зростання будівництва інженерних споруд

Обсяги виконання будівельних робіт, % р/р

Джерело: ДССУ.

2.3. РИНОК ПРАЦІ

У вересні 2018 року тривало зростання кількості вакансій, зумовлене як економічним відновленням, так і складнощами із заповненням вільних вакансій через наявність диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили. За даними ДСЗУ зростання кількості вакансій прискорилося (до 32.2% р/р станом на 1 жовтня 2018 року). Попри це тривало скорочення кількості штатних працівників, що крім диспропорцій на ринку праці могло відобразити подальший тиск з боку трудової міграції. Продовжили користуватися значним попитом, як і в попередні періоди, працівники робітничих спеціальностей та найпростіших професій (57.6% усіх вакансій). Серед тенденцій вересня – відсутнє прискорення зростання кількості вакансій у сфері інформації та телекомунікацій та сфері операцій з нерухомим майном.

У результаті зберігався тиск на зарплати у бік підвищення. Так, зростання середньої номінальної заробітної плати (нарахованої в розрахунку на одного штатного працівника)

У вересні 2018 року надалі збільшувалася кількість вакансій як через зростання економіки, так і складнощі із заповненням вільних вакансій

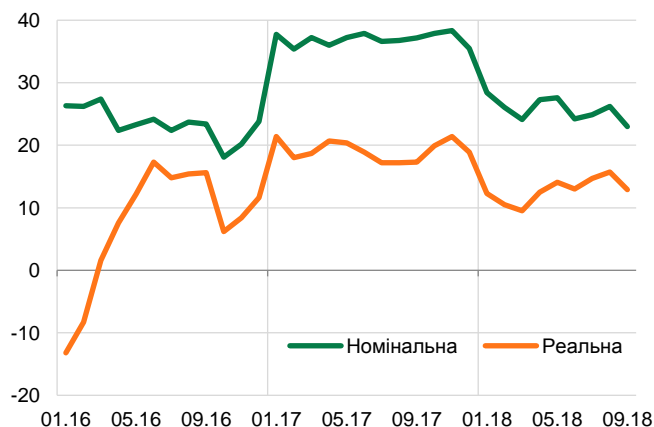
Кількість вакансій у ДСЗУ, тис. осіб

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

... та тиску на заробітні плати, хоча темпи їх зростання у номінальному та реальному вимірах дещо уповільнилися

Заробітна плата, % р/р

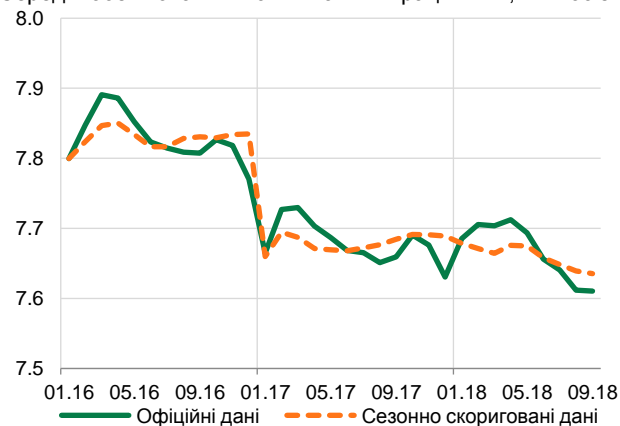
Джерело: ДССУ.

у вересні 2018 року залишалася високою у номінальному та реальному вимірах попри незначне уповільнення (до 23% р/р та 12.9% р/р відповідно).

У вересні 2018 року кількість субсидіантів після суттєвого падіння в травні 2018 року (внаслідок зміни порядку призначення житлових субсидій⁹) продовжувала зростати та становила 2.6 млн (17.5% від загальної кількості ДГ України). Однак таке збільшення було помірним та значно відставало від показників двох попередніх років. Так, кількість ДГ, яким були призначені субсидії у вересні 2018 року, була меншою на 58%, ніж рік тому. Також продовжувала зменшуватися й кількість ДГ, які звернулися за субсидіями (у травні – вересні 2018 року¹⁰ на 36.9% р/р). Це пов'язано зі змінами порядку перепризначення субсидій та зростанням доходів ДГ (у тому числі заробітних плат та пенсій) на тлі порівняно помірному підвищенню тарифів цього року.

Диспропорції на ринку праці та тиск з боку міграції стали вірогідними причинами подальшого скорочення к кількості штатних працівників...

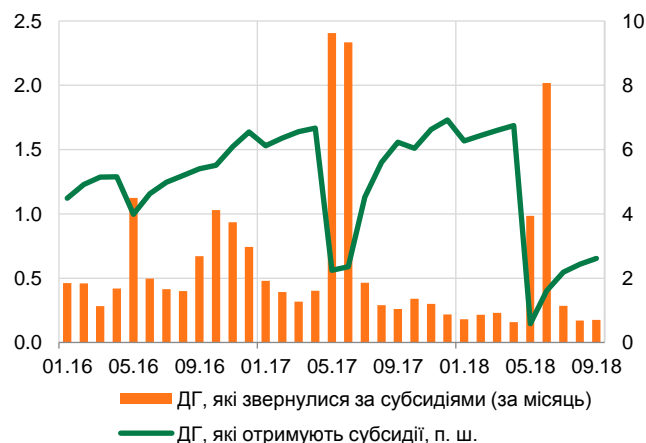
Середньооблікова кількість штатних працівників, млн осіб

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Кількість субсидіантів поступово зростає, проте залишається значно меншою, ніж рік тому

ДГ, які звернулися та які отримують субсидії на оплату послуг ЖКГ, млн од.

Джерело: ДССУ.

⁹ Постанова КМУ від 27.04.2018 № 329.

¹⁰ Для порівняння обраний цей період, оскільки минулого року зміни до Порядку призначення субсидій також розпочали діяти у травні.

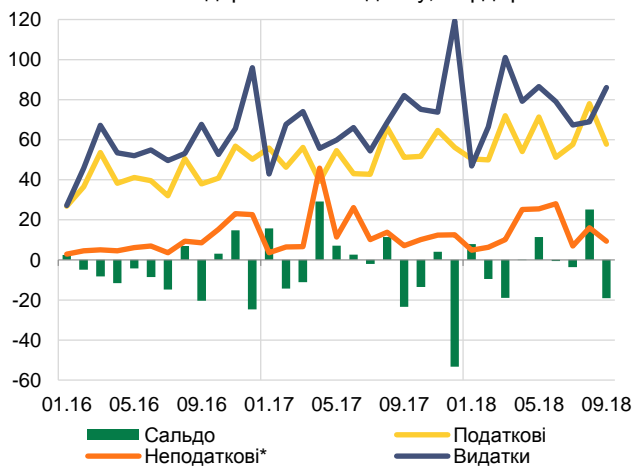
2.4. ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

У вересні державний бюджет очікувано виконано з дефіцитом (19.1 млрд грн), який утім був меншим, ніж рік тому, через стримане зростання видатків (5% р/р). Такий дефіцит зумовив перехід кумулятивного сальдо за підсумками січня – вересня 2018 року до від'ємного, хоч і порівняно помірною, значення – 7.3 млрд грн.

Зростання доходів державного бюджету у вересні сповільнилося (до 15.6% р/р) за рахунок майже усіх ключових податків. Найбільш відчутно знизилися темпи зростання надходжень від ПДВ через збільшення обсягів відшкодування (у вересні – 12.5 млрд грн, найвищі щомісячні обсяги цього року). Водночас у зниження темпів зростання доходів відчутним був внесок тимчасового чинника - перерахування [частини акцизного податку, у тому числі за кілька попередніх місяців, до місцевих бюджетів](#). Водночас збільшення доходів підтримали високі темпи зростання заробітної плати та імпорту товарів. Неподаткові надходження також зросли, у тому числі унаслідок зміненого [графіку перерахувань дивідендів НАК "Нафтогаз"](#).

Державний бюджет виконано з дефіцитом під впливом менших доходів та підвищення видатків

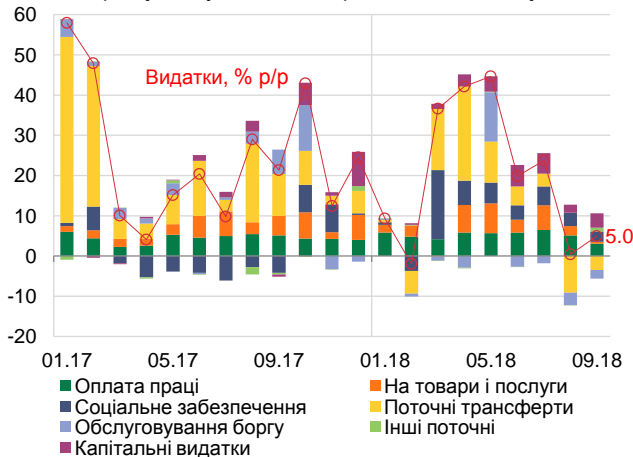
Основні показники державного бюджету, млрд грн

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ. * Неподаткові вкл. також інші доходи

Видатки у вересні незначно збільшилися за рахунок нарощення капітальних видатків, однак у цілому темпи зростання видатків залишилися помірними

Внески в річну зміну видатків державного бюджету, в. п.

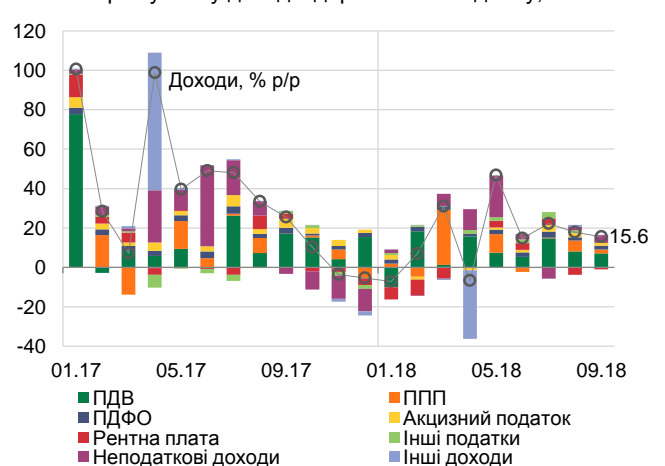
Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

Річні темпи зростання видатків державного бюджету в вересні незначно збільшилися порівняно з серпнем, значною мірою унаслідок подальшого нарощення капітальних видатків (майже до 82% р/р). Однак у цілому темпи зростання видатків залишалися стриманими. Так, уповільнилося зростання витрат на використання товарів та послуг, оплату праці та соціальне забезпечення. Крім того, й надалі тривало скорочення видатків на поточні трансферти та обслуговування боргу. Як і попереднього місяця, скорочення перших пов'язано зі зменшенням цільових видатків, спрямованих місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню, других – за рахунок внутрішньої складової боргу.

Місцеві бюджети також виконані з незначним дефіцитом – 0.7 млрд грн насамперед унаслідок нарощення видатків. Враховуючи подвійний дефіцит – державного та місцевих бюджетів – у вересні сформувалося від'ємне сальдо зведеного бюджету (19.8 млрд грн). Однак за дев'ять місяців зберігся профіцит (14.5 млрд грн).

У річному вимірі зростання доходів уповільнилося, у тому числі під впливом тимчасового чинника

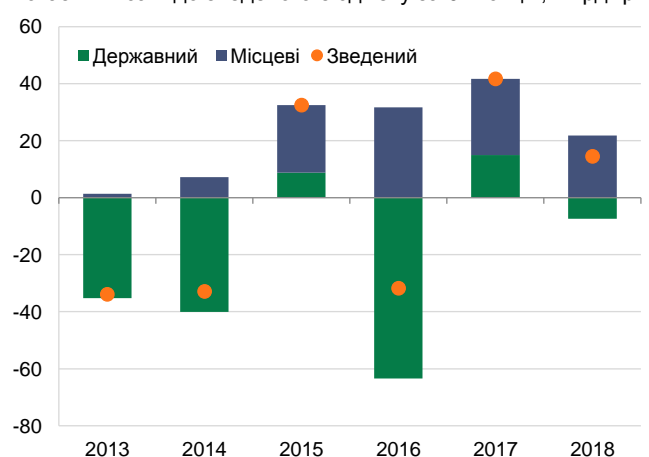
Внески в річну зміну доходів державного бюджету, в. п.

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

Попри дефіцит у вересні, зведений бюджет зберіг додатне кумулятивне сальдо завдяки профіциту державного та місцевих бюджетів за перші вісім місяців

Показники сальдо зведеного бюджету за 9 місяців, млрд грн

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

2.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

У січні – вересні 2018 року від’ємне сальдо поточного рахунку збільшилося до 3.9 млрд дол. (порівняно з 1.5 млрд дол. США у січні – вересні 2017 року) через розширення дефіциту торгівлі товарами. Так стійкий внутрішній попит та стіркме зростання цін на енергоносії підтримували високі темпи зростання імпорту (15.6% р/р). Водночас нижчий урожай минулого року та ранніх зернових поточного року, ремонтні роботи на металургійних заводах та тимчасові проблеми з перевезенням вантажів стримували зростання експорту товарів (9.9% р/р). Збільшення дефіциту торгівлі товарами (до 9.1 млрд дол.) було лише частково компенсоване подальшим зростанням грошових переказів (на 23.4% р/р).

У вересні від’ємне сальдо поточного рахунку збільшилося (до 1.7 млрд дол.) передусім через погіршення динаміки експорту, зумовлене скороченням обсягів поставок продовольчих товарів та продукції ГМК. Натомість темпи зростання імпорту залишилися високими за рахунок значних закупівель енергоносіїв та продукції машинобудування. Крім того, рахунок первинних доходів очікувано було зведено з дефіцитом (224 млн дол.) через планові виплати відсотків за реструктуризованими ОЗДП.

Експорт товарів у вересні зменшився в річному вимірі (на 3.6%). Це стало результатом нижнього врожаю ранніх зернових, ремонтних робіт на кількох металургійних заводах, складнощів з транспортуванням, а також погіршення зовнішньої цінової кон’юнктури. Динаміка експорту погіршилася за всіма товарними групами, найбільше знизилася поставки продовольчих товарів та мінеральних продуктів. Так протягом липня – вересня 2018 року (з початку нового МР) було експортовано 5.4 млн т пшениці та 2.1 млн т ячменю, що є найнижчими показниками за останні чотири сезони. Також зменшилися фізичні обсяги експорту ріпаку (на 16.4% р/р), що зумовлено рекордними поставками у вересні минулого року, соняшникової олії (на 19% р/р) через менші перехідні запаси технічних культур та вершкового масла та цукру (у 1.8 раза р/р та 1.5 раза р/р відповідно) під впливом зниження світових цін. Певною мірою це було компенсоване зростанням експорту соняшникового шроту (на 17.2% р/р) та поставок курятини (у 1.5 раза р/р). У цілому вартісні обсяги експорту продовольчих товарів у вересні зменшилися на 9.8% р/р.

Фізичні обсяги експорту металургійної продукції скоротилися (на 6.6% р/р), що на тлі погіршення цінової кон’юнктури зумовило уповільнення зростання вартісних обсягів її експорту (до 8.3% р/р).

Зменшилися у вересні й фізичні обсяги поставок залізних руд (на 5.9% р/р), що серед інших причин може бути зумовлено [логістичними проблемами](#). У результаті після стрімкого зростання в попередні місяці вартісні обсяги експорту руд залишилися на рівні вересня минулого року.

Експорт продукції машинобудування зменшився (на 1.8% р/р) унаслідок як неритмічності поставок турбореактивних двигунів (значні обсяги було поставлено в серпні), так і

через зменшення виробництва електротехнічного устаткування.

Натомість річні темпи зростання імпорту залишалися високими (17.3%) на тлі стабільного споживчого попиту та високих світових цін на нафту.

У зв’язку з активним проведенням збиральної кампанії пізніх та посіву озимих культур збільшилися фізичні обсяги імпорту нафтопродуктів у вересні (на 9.6% р/р). На тлі найвищих за останні чотири роки світових цін на нафту це зумовило істотне прискорення зростання вартісних обсягів закупівель нафтопродуктів (до 47% р/р). Збільшення фізичних обсягів закупівель природного газу (на 7.1% р/р) та високі світові ціни призвели до зростання вартісних обсягів його імпорту (в 1.4 раза р/р). Крім того, відновилося зростання імпорту вугілля (1.6% р/р). У результаті зростання імпорту енергоносіїв у вересні прискорилося (до 25.8% р/р).

Високими темпами тривало зростання імпорту продукції машинобудування (22.6% р/р). Зокрема нарощення інвестицій у сонячну енергетику та створення інфраструктури для експлуатації електромобілів стимулювали імпорт електротехнічної продукції. Також істотно збільшилися закупівлі ядерного палива для українських АЕС (у 3 раза р/р), які є неритмічними протягом року. Крім того, у вересні до України [прибула перша партія локомотивів General Electric](#), що стало додатковим фактором збільшення імпорту машинобудування.

Високий споживчий попит продовжував підтримувати зростання імпорту промислових виробів (36.3% р/р). Закупівлі продовольчих товарів також залишалися на високому рівні, однак їх зростання сповільнилося до 3.4% р/р на тлі збільшення бази порівняння.

Чисті надходження за фінансовим рахунком у вересні становили 1.1 млрд дол. та були повністю забезпечені приватним сектором, зокрема істотним зростанням чистої заборгованості за торговими кредитами (0.9 млрд дол). У цілому за 9 місяців приплив капіталу становив 3.4 млрд дол.

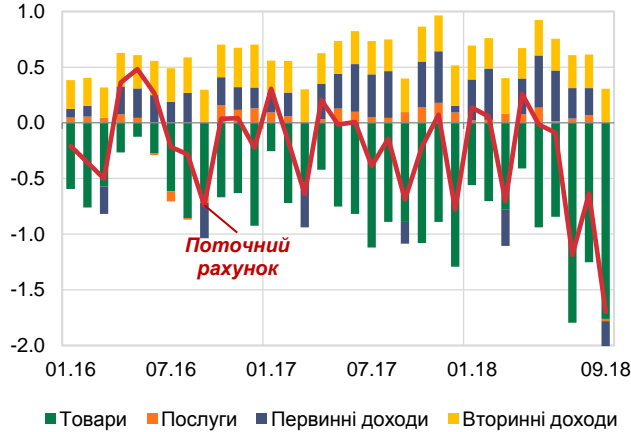
Також у вересні відновилося скорочення готівкової валюти поза банками (на 142 млн дол), відображаючи насамперед зменшення попиту на валюту з боку населення.

Приплив ПІІ у вересні становив 102 млн дол, який практично повністю було спрямовано до реального сектору у формі акціонерного капіталу. Загалом за 9 місяців 2018 року приплив ПІІ становив 1.7 млрд дол., що на 24.7% менше порівняно з відповідним періодом минулого року.

Оскільки чисті надходження за фінансовим рахунком були меншими, ніж дефіцит поточного рахунку, у вересні сформувалося від’ємне сальдо платіжного балансу (0.6 млрд дол. у вересні), що призвело до подальшого зниження міжнародних резервів. Станом на кінець вересня вони становили 16.6 млрд дол, або 2.8 місяця імпорту майбутнього періоду.

Збільшення дефіциту поточного рахунку зумовлено розширенням дефіциту торгівлі товарами та плановими виплатами з обслуговування боргу

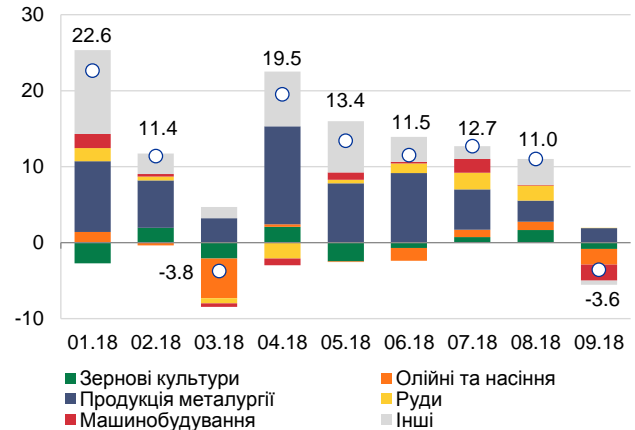
Рахунок поточних операцій, млрд дол.

Джерело: НБУ.

Динаміка експорту погіршилася за усіма товарними позиціями

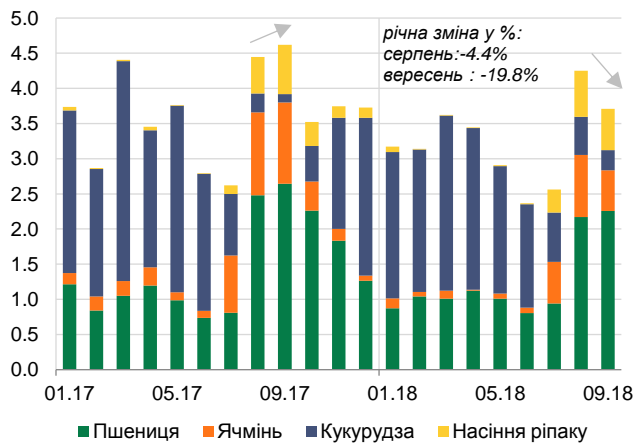
Внески в річну зміну експорту товарів, в. п.

Джерело: розрахунки НБУ.

Одним з ключових факторів зменшення експорту було скорочення поставок продовольчих товарів, зумовлене нижчим урожаєм ранніх зернових культур

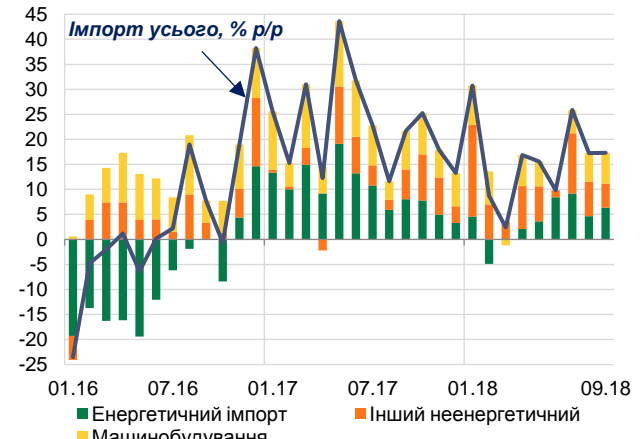
Експорт окремих продовольчих товарів, млн т

Джерело: ДФС.

Імпорт продовжував зростати високими темпами за рахунок значних закупівель енергоносіїв та продукції машинобудування

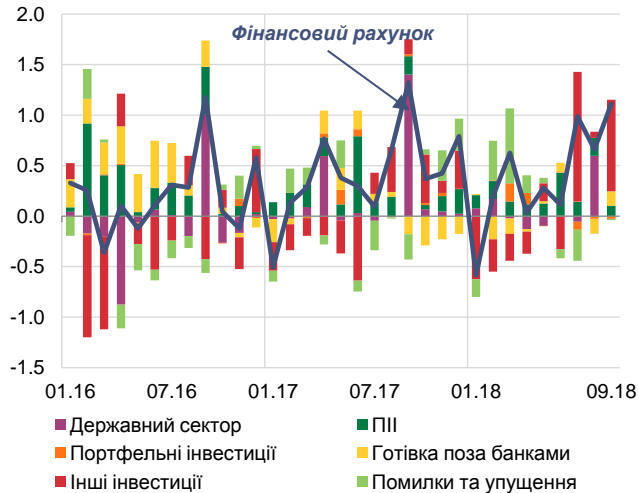
Внески в річну зміну імпорту товарів, в. п.

Джерело: розрахунки НБУ.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком у вересні був повністю забезпечений приватним сектором та лише частково покрити дефіцит поточного рахунку

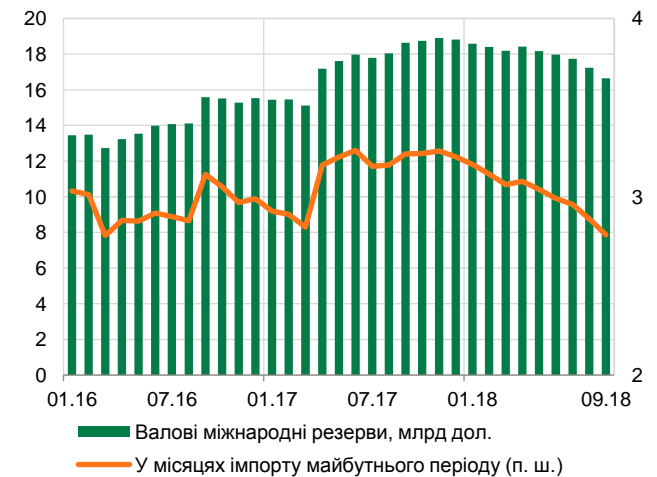
Фінансовий рахунок: чисті зовнішні зобов'язання, млрд дол.

Джерело: НБУ.

Дефіцит платіжного балансу зумовив подальше скорочення міжнародних резервів

Валові міжнародні резерви, млрд дол.

Джерело: НБУ.

2.6. МОНЕТАРНИЙ СЕКТОР ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ

На останньому засіданні з питань монетарної політики Правління НБУ прийняло рішення залишити облікову ставку незмінною на рівні 18.0% річних. Це рішення зумовлено достатньо жорсткими поточними та прогнозними монетарними умовами, які сформувалися унаслідок попередніх підвищень облікової ставки, щоб забезпечити зниження інфляції до середньострокової цілі 5% у 2020 році.

Попередні підвищення ключової ставки поряд із звуженням ліквідності банківської системи, що супроводжувалося збільшенням попиту на гривневі міжбанківські ресурси, призвело до зростання їх вартості. Зокрема, УІМС впритул наблизився до облікової ставки, відійшовши від нижньої межі коридору процентних ставок НБУ. Також зросла і дохідність гривневих ОВДП.

Роздрібні гривневі процентні ставки банків у вересні також зросли. Крім трансмісії від підвищення облікової ставки у вересні та в попередні періоди, їх зростання відображало також звуження профіциту ліквідності банківської системи та вплив кон'юктурних чинників. Зокрема вартість гривневих кредитів продовжувала зростати в умовах збереження значного попиту на кредитні ресурси. На тлі зростання конкуренції за клієнтів банки підвищували і дохідність гривневих депозитів.

У жовтні ситуація на валютному ринку поліпшилася внаслідок зниження ажіотажного попиту на валюту як на міжбанківському, так і готівковому ринку, за одночасного збільшення пропозиції валюти з боку клієнтів банків, насамперед підприємств АПК, та населення. Вагомими чинниками були також поліпшення ринкових настроїв на тлі прогресу у відносинах з МВФ, а також збереження присутності НБУ на валютному ринку, що сприяло зниженню волатильності курсу гривні. Більш того, у жовтні

сальдо операцій НБУ з іноземною валютою було додатним і становило майже 200 млн дол., а з початку року – 0.8 млрд дол.

За підсумками жовтня офіційний обмінний курс гривні укріпився як до долара США, так і до євро (на 0.5% м/м та 3.3% м/м відповідно). У вересні в умовах незначного зниження середнього обмінного курсу до долара США НЕОК гривні послабився. У результаті РЕОК гривні також дещо знизився (на 0.3% м/м), попри вищу в місячному вимірі інфляцію в Україні порівняно з країнами – ОТП. Проте РЕОК гривні залишався сильнішим, ніж рік тому (на 5.5%).

У вересні продовжилася структурна корекція ліквідності банківської системи у бік зменшення її профіциту. Це відобразилося в подальшому зниженні середньоденних залишків коштів на депозитних сертифікатах НБУ, тоді як середньоденні коррахунки банків зросли.

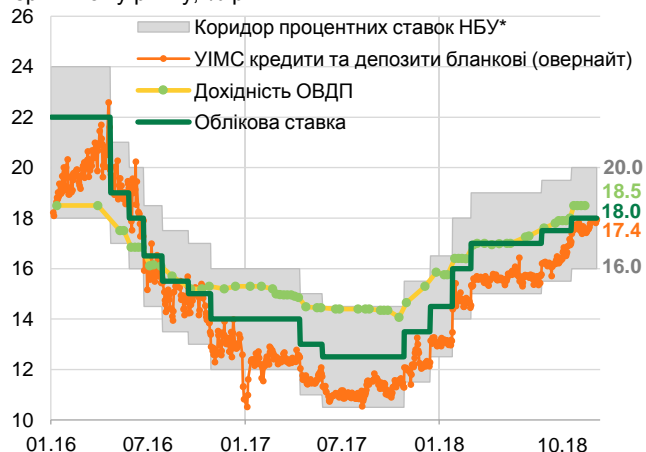
Зростання грошової бази у вересні прискорилося (до 13.6% р/р) головним чинником унаслідок стрімкого збільшення готівкових коштів.

Грошова маса у вересні зросла (на 1.3% м/м) головним чином завдяки активному залученню банками гривневих депозитів ДГ. Натомість у річному вимірі зростання депозитів у цілому уповільнилося, передусім через помірну курсову переоцінку валютних депозитів цього року порівняно з вереснем минулого року. У результаті сповільнилося й зростання грошової маси в річному вимірі (до 11.1% р/р).

У вересні банки продовжували активно кредитувати в національній валюті – залишки за кредитами НФК та ДГ зросли на 6.9% р/р та 43.9% р/р відповідно.

Слідом за підвищенням облікової ставки та скороченням профіциту ліквідності зросла вартість гривневих ресурсів на МБКР та дохідність ОВДП

Процентні ставки НБУ, УІМС та дохідність однорічних ОВДП на первинному ринку, % річних

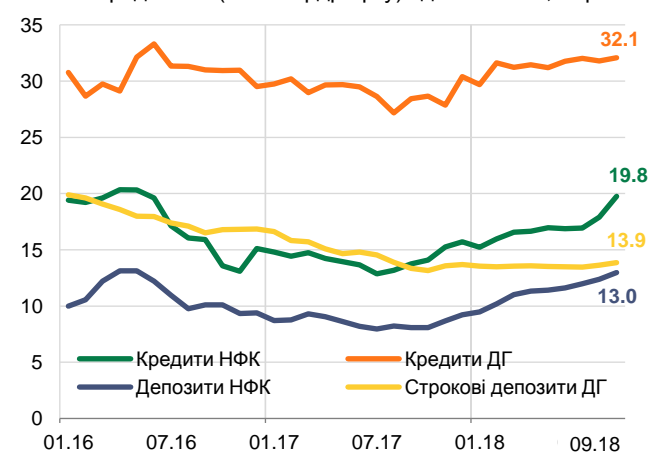

* Верхня межа коридору – процентні ставки за кредитами овернайт НБУ, нижня – за ДС овернайт НБУ.

Джерело: НБУ.

Зросли і роздрібні ставки, хоча вплив кон'юктурних чинників залишався вагомим. Зокрема вартість гривневих кредитів зростала в умовах збереження значного попиту на кредитні ресурси

Середньозважені процентні ставки в національній валюті за новими кредитами (без овердрафту) і депозитами, % річних

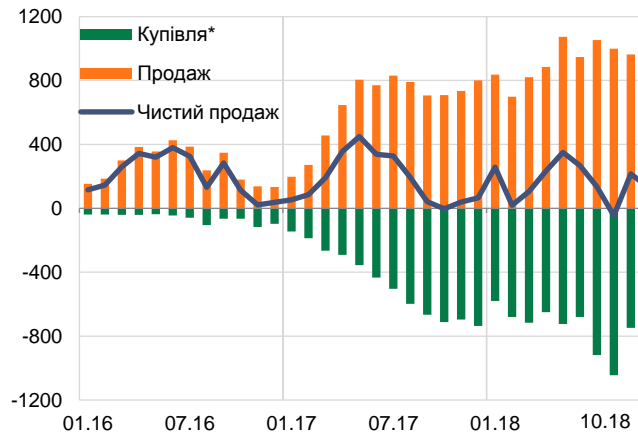

Джерело: НБУ.

У жовтні ситуація на валютному ринку поліпшилася, у тому числі внаслідок зниження ажіотажного попиту як на міжбанківському, так і готівковому ринку

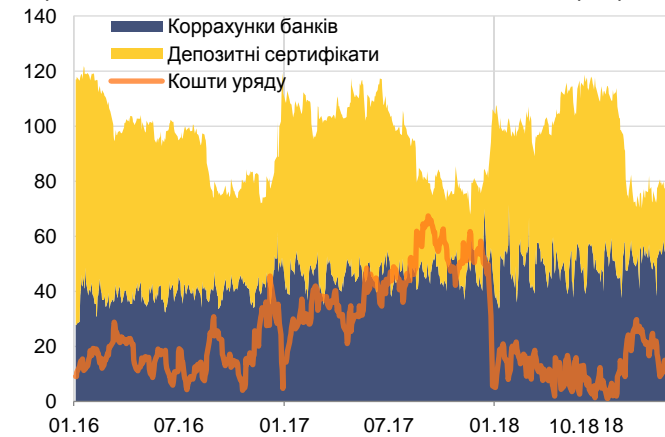
Операції населення із готівковою іноземною валютою, млн дол.

* Низькі обсяги купівлі у 2016 році та подальше зростання є відображенням дії адміністративних обмежень та їх поступового скасування. Джерело: НБУ.

У вересні ліквідність банківської системи продовжувала звужуватися. Передусім це відобразалося в зниженні середньоденних залишків коштів на депозитних сертифікатах НБУ...

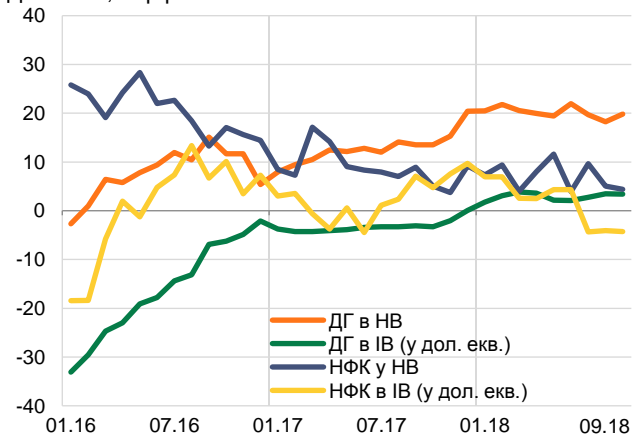
Окремі показники ліквідності банківської системи, млрд грн

Джерело: НБУ.

У вересні прискорилося зростання гривневих ДГ завдяки поступовому збільшенню банками депозитних ставок за строковими депозитами та збереженню високих темпів зростання заробітної плати

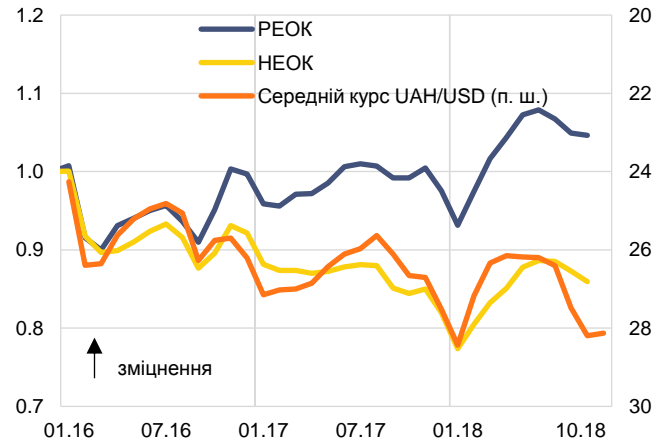
Депозити, % р/р

Примітка: НВ – національна валюта, ІВ – іноземна валюта. Джерело: НБУ.

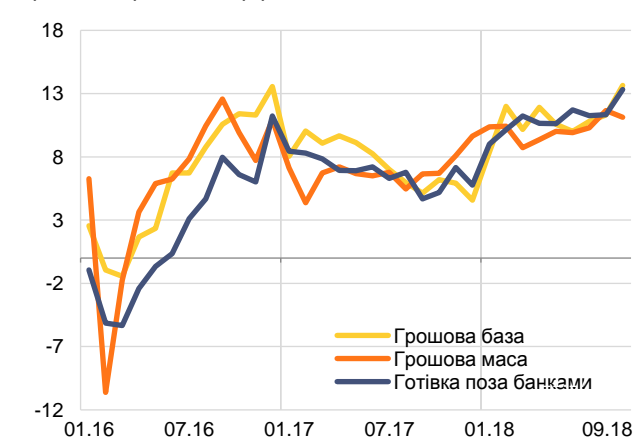
У вересні НЕОК помірно послабився, оскільки до долара США девальзували й більшість валют країн ОТП – України. Однак як НЕОК, так і РЕОК залишилися сильнішими, ніж рік тому

Індекс РЕОК та НЕОК, 12.2015 = 1, та офіційний обмінний курс гривні до долара США

Примітка: попередні дані. Джерело: IFS, розрахунки НБУ.

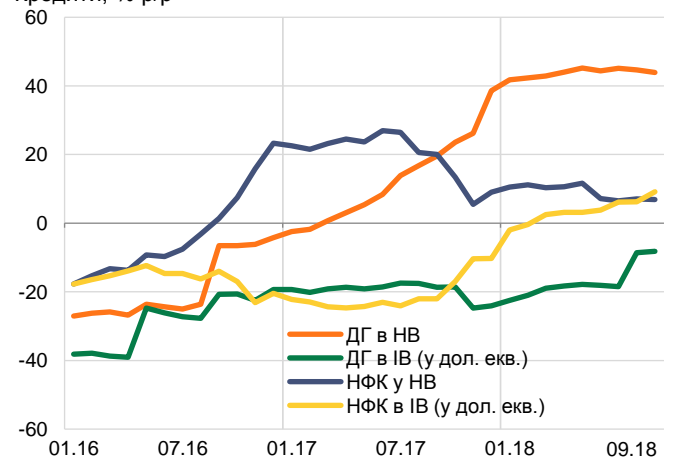
... хоча залишки коштів на коррахунках банків зросли як у місячному, так і річному вимірах. Разом із стрімким зростанням готівкових коштів це призвело до збільшення річних темпів зростання грошової бази

Джерело: НБУ.

Також зберігалися високі темпи зростання обсягів кредитування ДГ, хоча динаміка депозитів та кредитів НФК залишалася порівняно стриманою

Кредити, % р/р

Примітка: НВ – національна валюта, ІВ – іноземна валюта. Джерело: НБУ.

АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ

ІСЦ	Індекс споживчих цін	ППП	Податок на прибуток підприємств
БІСЦ	Базовий індекс споживчих цін	ПФУ	Пенсійний фонд України
ІЦВ	Індекс цін виробників	ОВДП	Облігації внутрішньої державної позики
ВВП	Валовий внутрішній продукт	ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
ІВБГ	Індекс виробництва базових галузей	ФОП	Фізична особа підприємець
РЕОК	Реальний ефективний обмінний курс	НБУ	Національний банк України
НЕОК	Номинальний ефективний обмінний курс	Казначейство,	Державна казначейська служба України
ДССУ	Державна служба статистики України	ДКСУ	Міністерство фінансів України
ДСЗУ	Державна служба зайнятості України	МФУ	Прямі іноземні інвестиції
ДГ	Домогосподарства	ПІІ	Антитерористична операція
США	Сполучені Штати Америки	АТО	Неконтрольовані території Донецької та Луганської областей
ФРС	Федеральна резервна система США	НКТ	Основні торговельні партнери
МВФ	Міжнародний валютний фонд	ОТП	Житлово-комунальне господарство
НФК	Нефінансові корпорації	ЖКГ	External Commodity Price Index, зважений індекс зміни світових цін на основні товари українського експорту
МСФЗ	Міжнародні стандарти фінансової звітності	ЕСРІ	Український індекс міжбанківських ставок
МБКР	Міжбанківський кредитний ринок	УІМС	Велика рогата худоба
ПДВ	Податок на додану вартість	ВРХ	Індекс споживчих настроїв
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб	ІСН	
млн	мільйон	дол./т	доларів США за 1 тону
млрд	мільярд	євро/дол.	доларів США за 1 євро
грн	гривня	руб./дол.	російських рублів за 1 долар США
дол.	долар США, якщо не зазначено інше	р/р	у річному вимірі, річна зміна, до відповідного періоду попереднього року
руб.	російський рубль	м/м	до попереднього місяця, у місячному вимірі
в. п.	відсотковий пункт	с/с	у сезонно скоригованому вимірі
б. п.	базисний пункт		
п. ш.	права шкала		
бар.	барель		